

Den engelske Hesteavl.

(Af the Farmers Magazine. August 1854.)

Det engelske landøkonomiske Tidsskrift the Farmers Magazine indeholder i sit Hefte for August Maaned d. A. nogle Bemærkninger Hesteavl angaaende, som tør antages ikke at være uden Interesse for danske Læsere. De lyde omtrent saaledes:

Vi have her i England en ubetinget Afgtelse for en god Stamtable. Vi ere komne til den Overbeviisning, at det er det Gnefte, vi ret kunne stole paa. — Med Hensyn til Hesteavl er Indflydelsen af det rene Blod i Særdeleshed paafaldende. Det er dette, der efterhaanden har bragt Hesteavlens til dens nuværende Fuldkommenhed, det er dette, der udgjør Hestens egentlige Fortrin, hvad Brug vi end ville anvende den til. Det er ikke Bæddeløbshesten alene, hos hvem Blodet viser sin Indflydelse. Lad os tage Jagthesten, Cavallerihesten, Ridehesten eller Trækhesten, og vi ville altid kunne efterspore den Race, det Blod, hvorfra den har sin Styrke, sit Mod, sin Skjønhed og sin Udholdenhed. Principmæssig gjælder det, at jo mere Blod, jo bedre er Hesten for næsten ethvert Brug, som vi maatte forlange af den. Eller tør maastee Nogen paastaae, at der til Jagt ridning kan gives noget bedre end den Leicester Fuldblods-Jagtheft, som vi saa ofte see bære en Vægt af 13 Lpd. over vore Marker? Kan nogen Hest bedre end den udholde et Felttogs Trængsler og Besværligheder? Eller hvor, undtagen hos Fuldblodet, skal vi finde de mange herlige Egenskaber vi forlange af en fuldkommen Ridehest?

Trods hvad der undertiden høres i modsat Retning, er det vor Mening, at den engelske Hest i det Hele taget til ingen Tid har været saa god, som den er for Diebliffet. Den er maaskee ikke saa godt Kjøb nu, som tidligere, men hertil er den større Søgning saavel i Ind- som i Udlandet for en stor Deel Aarsagen. Noget af vore Venner mene, at til almindelig Brug kan den neppe nogensinde tillægges med Fordeel. For vort Bedkommende ere vi meget tilbøielige til at antage det modsatte; den eneste Undtagelse skulde da være, naar den tillægges i den meest nationale og patriotiske af alle Diemed.*) Dersom vort Cavalleri ikke er saa vel beredt nu, som før, saa er Aarsagen hertil aabenbart den, at medens de almindelig gangbare Priser ere stegne, ere de for Armeen reglementerede Priser forblevne de samme, saa at Regjeringens Agent overalt seer sig overbuden, og i sin Nød tvunget til at tage, hvad han kan faae for den reglementerede Priis.

Der er imidlertid vægtige Stemmer, der ere tilbøielige til at antage, at Englands Hesteavl gaaer tilbage, og sætte alt deres Haab om Forbedring i en „Regeneration“ af samme. De Midler, hvorved en saadan skal tilveiebringes, er ofte af en besynderlig Art. Vi anføre til Exempel Følgende af Forhandlingerne i det Kongelige Agerdyrknings-Selskab:

Om Hesteavlens Forbedring.

„Hr. Spooner fra Southampton tilraadebde at henvende sig saavel til Regjeringen som til de forskjellige Foreninger i Provindserne om at bevirke en Forbedring i Tillægget af Heste til Cavalleri- og Artilleri-Brug, i den Hensigt at erholde Heste, der kunne forene den største Kraft med den største Letthed i Bevægelsen. Han troede, dette vil opnaaes ved at opmuntre til Tillæg af gode Rideheste paa de bedste Følhopper, istand til at bære en Vægt af 14 Pbd., efter de bedste Hingste istand til

*) Her menes naturligtviis Væddeløb.

at bære samme Bægt og med noget Blod, dog uden Fuldblod. Han troede, at der var Overflodighed af saadanne Hopper i Landet, men at de fortiden kun brugtes til Trædyr. Han antog at den Slags Hingste, der helst burde bruges vare de, der nu kun alt for ofte bleve castrerede, nemlig $\frac{1}{2}$ Blods Jagt-hest, istand til at bære en svær Bægt efter de hurtigste Hunde. Han tvivlede ikke om, at dette System vilde i faa Aar have en Regeneration af den engelske Rideheste-Race til Følge.“

Med al Agtelse for Hr. Spooners Stilling og Kundskaber ere vi ubetinget af den Formening, at dersom Regjeringen og Landet vil følge hans Raad heri, vil den engelske Ridehests Udelæggelse deraf blive den useilbarlige Følge. Man overseer her aldeles, hvad det er, der har gjort den engelske Ridehest til det, den er, til en Gjenstand for Attraa og Misundelse over den hele Verden. Det er Krydsning, idelig og idelig gjentaget, med Fuldblod, der har givet os vore Rideheste og Jagt-hest; Det er denne Krydsning, og den alene, der har hjulpet os frem igjen, naar vi vare ifærd med at gaae tilbage, og deraf skulde vi nu gaae til Halvblodshoppen og vedvarende parre denne med Halvblodshingsten! Herved skulde vi opnaae „den største Kraft forenet med den største Lethed i Bevægelse“! Der gives ingen større Begrebsforvirring, ingen, der tydeligere viser Mangel paa Kjendskab til det, hvorom der handles, end at ville finde Mangel paa Kraft eller Styrke hos Fuldblodshesten. Man lære den grundig at kjende, hvad enten paa Bæddeløbsbanen, paa Jagten eller paa Landeveien*), overalt vil man anerkjende dens Fortrin. Og for Fremtiden skulde vi kaste Brag paa den; og det er af ikke-fuldblods Hingsten, at vi skulde vente vor engelske Hestavl's Regeneration!

Idet vi antage Hr. Spooners Anskuelse — i hvor velmeente de end ere — for at være aldeles vildfarende, skulde vi tage os den Frihed at imødegaae dem, men ikke med vor Erfaring og Formening alene. Der har i Løbet af omtrent et

*) Originalen har: study him on the turf o. s. v.

Oversat.

Har været indført i denne Journal en Række af Breve angaaende Hesteavl, af 2de Mænd, som have viist sig at være det behandlede Emne fuldkommen vorne. Vi ønske paa ingen Maade at fremhæve vore egne Correspondenter; men i hvad end det Kongl. Agerdyrkningselskab maatte gjøre i denne Retning — og vi gjentage at det kunde gjøre noget mere, end det har gjort hidtil —, det vil umuligt kunne oversee saabanne Forfattere som „Cecil“ og Hr. Willoughby Wood.

Det er af den Sidstes Meddelelser, at vi her skulle anføre nogle faa Ord imod de af Hr. Spooner fremsatte Anskuelser. Forst med Hensyn til, at vor Hesteavl skulde være i Forsald og Uarsagerne dertil:

„Naar vi ville forbedre den mindre ædle Race af vore Heste, saa maae vi nødvendigviis forstaafe dem en vis Grad af Lighed i visse Dele med den ædlere Race. Denne Fremgangsmaade har længe været brugt med Hensyn til saavel Jagthesten, som Ridehesten og Kjørehesten. I forrige Aarhundrede var Jagthesten et stadigt, stærkt bygget Dyr, som ikke saae ud til at besidde synderlig mere Hurtighed, end den Klepper, paa hvilken en aldrende Mand nu fortiden pleier at tage sin daglige Motionstour; Ridehesten var om muligt endnu førere og mindre hurtig, medens Kjørehesten var et gigantisk Dyr af 11 Qvarteers Høide og derover, langbenet, med en uhyre svær Hals, steile Bøve, langt Hoved og en krum Næse*). Saa-danne vare de Heste, der droge vore Forfædres Familievoogne med en Hurtighed af 5 til 7 (engelske) Mile i Timen. Hvor ganste anderledes forholder det sig hermed nu! Jagthesten er nu tildags $\frac{1}{2}$ Blods, om ikke Fuldblod; man forlanger af den, at den skal følge Hunde af ligesaa ædelt Blod, og hvis Hurtighed er steget i lige Forhold. Ridehesten er ligeledes krydset med Fuldblod (ikke altid med Sagfundskab), og er ofte ligesaa hurtig som Jagthesten, skjøndt ikke saa kraftfuld. Hvad den antike Kjørehest angaaer, da findes den nu sjelden eller aldrig

*) Saa kaldet Ransköpf.

• Dversf.

i dens forrige Skikkelse. Dens Been ere blevne kortere, dens Hals er mindre svær, dens Hoved mindre i meer end een Retning, medens de tydelige Tegne paa Krydsning med Fuldblod, som den viser, have givet den et mere tilsvarende og ædlere Udseende. Dens Prop er dybere, dens Ryg er kortere, den kan faae Bagdelen under sig, og hvad dens Hurtighed angaaer, da er 12 Mile i Timen lettere for den end 8 vilde have været for dens Forsædre paa Mødrene Side. Disse ere de vælgjørende Følger af Fuldblodet, d. e. af en fortrinligere Race indpødet i en ringere."

Kan Noget drage Sandheden heraf i Tvivl? Hvad vi dernæst endvidere kunde ønske at anføre, er næsten for vidtløftigt til her at gjengives; men en Extract deraf kunne Mange have godt af at høre gjentaget: „Disse ere nogle af de Forbedringer, som en sagkyndig Anvendelse af ædelt Blod efterhaanden vil frembringe. Den Hurtighed, Energi og større Livskraft, som derved vil meddeles vore Heste, er maaskee af endnu større Bigtighed. Karrehesten og Fuldblodshesten ere de 2de Oberligheder af Heste-Slægten; tager man den første ud af dens egentlige Sphære, saa duer den til Intet. Den er et Slags pariah, slæbe kan den, men det er ogsaa det eneste. Ganske det Modsatte er Tilfældet med Fuldblodshesten. Man tage Bæddeløberen ud af Training, og den afgiver den bedste Jagthest, den ædleste Cavallerihest; for en let Vogn er den det Fortrinligste, som man kan ønske sig, og naar den bliver for gammel dertil, saa vil den gaae for Arbeidsvognen saa stadigt som om den aldrig havde bestilt andet. Denne Brugbarhed i enhver Retning er det, der stempler Fuldblodshesten som Universalforbedreren af sin Slægt. Er der kuns Faa, der anerkjende denne Kjendsgjerning, saa er det fordi kuns Faa ere fortrolige med Fuldblodshesten i dens ædleste Former, og der udfordres en mangeaarig Fortrolighed med de forskellige Giendommeligheder, der udmærke de forskellige Fuldblodsfamilier, for at kunne anvende dem med størst muelige Fordeel til Forbedringer af andre Racen. Det vil altid vise sig, at der, hvor

man bedst kjender og forstaaer Fuldblodshesten, der ville alle andre Hesteslag have opnaaet den største Grad af Fuldkom-
menhed. Enhver Landmand i Yorkshire har sym-
pathiseret med de Seire, der bleve vundne af Bees-
wing, van Tromp, og Nancy, næsten som de vare
hans egne, og hvilket Land kan maale sig med York-
shire med Hensyn til Jagtheste og Kjøreheste?“*)

Endnu nogle faa Ord med Hensyn til „Begrebsforvirrin-
gen“**) — den Anstuelse, der ikke vil anerkjende Kraft og Styrke
undtagen der, hvor der findes grove Hoveder og svære Kroppe:

*) De her med udmærket Stil anførte Linier ere ikke saaledes udhævede i
Originalen. De udhæves her, for at henvende danske Læseres Opmærk-
sømhed paa, at — fordi Yorkshire Halvblod er kommet i Mode til For-
bedring af Fastlandets Hesteracer — derfor sætter Yorkshire Manden
ikke mindre Pris paa Fuldblodet og paa Fuldblodssystemet; tvertimod
erkjender han, at han ene har dette at takke for det Halvblod, han nu
sælger til saa uhyre Priser. Oversf.

**) At ville — for at regenerere et Lands Hesteavl — foreskrive Anvendelsen
af Halvblod med udtrøkkelig Udelukkelse af Fuldblod, som dog er det,
hvorefter bemeldte Halvblod ene har kunnet produceres, synes unægtelig at
indeholde en formelig Begrebsforvirring. Er man ved fortsat Krydsning
med Fuldblod kommet til et Afkom — saakaldet $\frac{2}{3}$ Blod, $\frac{1}{3}$ Blod, $\frac{1}{4}$
Blod osv. — der vel har nogle af det ædle Blods maaffee mindre væsent-
lige Egenskaber, saafom for Ex. Sjønne og elegante Former, i høi Grad,
men som derimod mangler nogle af de mere væsentlige, saafom Styrke,
saa kan det være logisk rigtigt, heller end at fortsætte saadan
Krydsning, at gaae tilbage igjen til simpelt Halvblod eller $\frac{1}{2}$ Blod osv.;
men naar man om den, der er kommet til et saadant daarligt Resultat,
pleier at sige, at hans Heste havde faaet for meget Blod, eller vare
blevne overforædlede, saa maa det ikke oversees, at dette kun er en
Talemaade, at en Hest ligesaa lidt kan have for meget Blod eller være
for ædel, som den kan være for god, for hurtig eller for stærk, og at
der paa Bunden af hiin Talemaade kun ligger den Sandhed, at den
paagjældende Heste-Optrætter har været uheldig i Valget af, d. e. ikke
rigtigt har forstaaet at vælge sine Tillægsdyr. Maaffee har han paa
en eller flere Maader været indskrænket i sit Valg af disse, og kan
for saa vidt være at undskylde; men derfor bliver det ikke mindre urigtigt,
at tilregne Blodet det flette Resultat, der ene er at tilskrive dets urette
Anvendelse. Og naar nu Nogen principmæssigt vil begrunde Regene-
rationen af et heelt Lands Hesteavl paa Bruugen af Hingler med Blod,

Et meget nøie Bekjendtskab til Fuldblodshesten er for den, der tillægger Heste, ikke alene af største Vigtighed, men aldeles uundværligt, naar han vil naae op over det Middelmædige. *) Dette er Noget, hvori Landmændene i visse Provindser staae langt tilbage, men Noget, som der skal lang Tids Erfaring til at erhverve. Først og fremmest maae de afkaste den Fordom, som beskriver Fuldblodshesten som en usjel Vantrivning, ubrugelig til andet end netop Bæddeløb. Det er et reent Blændværk, at ville fremstille Blod som staaende i nødvendig Modfætning til Kraft. Ganske vist er der mange maadelige Fuldblodsheste; men er der ikke nok deraf ogsaa i enhver anden Hesterace, ligesaa Jagthesten til Karrehesten? Forat danne sig et sundt Begreb om hvilkensomhelst Hesterace, maa man nødvendigviis see hen til, hvad der characteriserer de bedste Individier af samme. Det er en Kjendsgjerning, som fortjener vel at bemærkes af enhver, der tillægger Heste, at en betydelig Deel af de heldigste Bæddeløbere have været overordentlig stærke Heste. Jeg skal ikke trætte Læseren ved at opregne dem alle; men for at vise, at det ædleste Blod og den største Hurtighed lader sig forene med saa megen Kraft og Førelse, som der udfordres til ethvertsomhelst Brug, hvortil man nogenfinde har anvendt en Hest (den egentlige Karrehest undtagen), skal jeg her til Exempel anføre fire. **) Her ere fire Heste af dem, der staae i den allerforreste Række, de 2 som Seiervindere, de 2 som Fædre til Seiervindere, enhver af dem vilde have været stærk nok til at følge Hundene med en Vægt af 13 Lpd. Enhver, som veed

---

men som dog udtryffeligt ikke maae være Fuldblod, saa synes Saadant unægteligt ikke at stemme overeens med den sunde Tænkning's almindelige Love.

Dversf.

*) Det fremgaaer af det Foregaaende, at ved nøie Bekjendtskab til og Erfaring om Hesten, forstaaer Englænderen ikke Noget, der erhverves blot ved Læsning om og Beskuelse af Heste, men ved Brugen af dem. Han forlanger, at man skal studere Hesten paa Banen, paa Jagten og paa Landeveien.

Dversf.

**) Her følger deres Navne og vigtigste Præstationer.

Dversf.

hvad Jagt er, vil deri finde et bedre Beviis paa Kraft end i hvilketsomhelst andet Dvgivende.

For nærværende Tid vise Landmændene kuns altfor stor Tilbøielighed for Halvblodsbesteleerne, og vi have derfor ikke villet undlade at imødegaae Hr. Spooners i det Kongelige Agerdyrkningselskab forebragte Anstuelse. Skulde imidlertid Planen komme til Udførelse, saa kan Hr. Strafford ligesaa godt først som sidst kaste sin „Stambog for Hornqvæg“ i Ilden, og opkjøbe en eller anden Halvblods-Tyr for at forbedre Shorthorns Racen. Lad os da i det Hele ikke tale mere om vor Agtelse for en god Stamtafle, naar vi lade haant om samme med Hensyn til Fuldblodshesten, som er og bliver „Universalforbedrereren af sin Slægt.“

August 1854.

P. S. Classen.
